

uvilkaarlig kommer til at tænke om disse Damer, der bringer saa megen Sygdom og Tab af Livslykke over sig selv og deres eventuelle Familie, bare for en jammerlig Modes og nogle unaturlige og vanslægtede Skønhedsbegrebers Skyld?

Hvorledes maa han ikke bedømme Kvindernes moralske Værd? Lad være, at Mændene »synder« paa deres Maner, men det har dog en Slags Undskyldning eller Forklaring deri, at de paa en Maade kan siges at lyde Naturens Bud. Men Damernes systematiske Hærværk mod deres egen Sundhed, der har saa langt mere ødelæggende Følger for Samfundet, det *bryder* tværtimod Naturens vigtigste Love, og hvis de »lyder« noget, saa er det nok bare noget Tantepjank og saa en Modeskræder i Paris.

Vor Tids Mænd har — allesammen — med urokkelig Sejghed modsat sig ethvert Forsøg paa at indføre usunde og generende Moder i Dragten; og de har i det sidste Aarti næsten gennemført den betydelige Reform i Herredragten, som »Normal«stofferne Sejrr betyder. Men Damerne, selv mange af de bedste og højest udviklede, har stadig savnet Vilje eller moralsk Kraft til at bryde med de ødelæggende Moders Regimente.

Damerne maa ikke gøre sig Illusioner angaaende det Maal af borgerlig Anseelse, de nyder hos Mændene. Hvad de konservative Mænd, der slutter sig om Hr. Ploug og Landstinget, mener, er dem ikke ubekendt, saa lidt som, at mange »intelligente« Frihedsmænd inderst i deres Hjerte hylder samme Anskuelse. Og hvad f. Ex. Landboerne angaar, saa har jeg fra talrige Erfaringer i det daglige Liv og paa Møder den bestemte Opfattelse, at de tilnød kan tænke sig at give deres egne Kvinder medborgerlig Ligestilling, men at det forekommer dem meget betænkeligt, at »Købstaddamerne« skal gaa med i Købet, fordi de anser disse Damer ubetinget for den mindst værdifulde og mest humoristiske Del af Samfundet. Og det er atter her Dragten, som der meget dømmes efter.

Er ikke den aftagende Tilbøjelighed for Ægteskabet blandt »Herrerne« et Tegn paa den Kritik, der i al Stilhed har afløst Fortidens sværmeriske Tilbedelse af »det smukke Køn«? Folk afskrækkes af de uheldige Chancers Mængde. I deres Ører klinger Lægernes forfærdende Udsagn, at der i de københavnske Skoler næsten ingen rigtig kærnesunde Pigeboern er at opdage. Og selv om de mener at have fundet en frisk og »blomstrende« ung Pige, er det saa ikke en kalket Grav? Petersen giftede sig med en fager Engel, men allerede efter det første Barns Fødsel udviklede hans Kone ustandselige Anlæg for Korpulence, og Hansens statelige Hustru knækkede sammen efter det andet Barn og er nu bare en Skygge af sig selv.

Det kan være, at Ægteskabet ofte er en »Sæbekælder« for de rare Ægtemænd; men langt hyppigere er det for Hustruen en *Sygestue*, hvor den ulykkelige Mand maa sone en stor Del af den Brøde, som hans Kone Livet igennem, fra Dag til Dag, har begaaet mod sin Sundhed. — — Saaledes tænker mange Mænd, og derfor foretrækker de deres Frihed fremfor at risikere den skrækelige Ulykke, at faa deres personlige og sociale Mobilitet hæmmet og bastet af en svagelig Kone og sygelige Børn.

Og gjør de ikke det, saa gifter de sig ikke sjælden »under deres Stand«, fordi de hos Døtrene af de Samfundsklasser, hvis Livsstilling medfører en vis Del legemligt Arbejde og derefter til daglig afpasset Dragt, langt lettere finder en Sundhed, Kraft og naturlig Ynde og Skønhed, som i deres Øjne er et fuldkomment Ækvivalent for den Smule Æstetik, Kunstbroderiet, de franske Brokker og de store Prætensioner, som hos altfor mange af vore unge »veloplærte« Damer udgør den væsentligste aandelige Ballast, som skulde veje op mod den fysiske Skrøbelighed. Derfor sidder et saa stort Antal af Bourgeoisiets Døtre over trods al deres »Toilettets Kunst«; thi den ubarmhjertige Nutid ser mere paa Billedet end paa Rammen og bryder sig uendelig meget mere om friske Kinder end om brodererede Stykker Tøj.

Som det nu er, virker enhver Damedragt, der viser sig paa Gaden, uvilkaarlig som et Slag imod Kvindesagen. Jeg tror derfor, at et af de virksomste Forarbejder for Kvindesagens Sejrr blandt Mændene vilde være et energisk Korstog imod de sundhedsfarlige Damemoder i Lighed f. Ex. med Mændenes Ædruelighedskamp. Damerne vinder ikke fuld medborgerlig Respekt i de Mænds Øjne, hvis Stemmegivning skal forandre Kvindens Retsstilling, saalænge de saa systematisk træder alle Sundhedens og Fornuftens Bud under Fødder, saalænge de er 100 Aar bag efter Mændene paa dette betydningsfulde Omraade.

Et saadant Korstog vilde kunne paaregne Støtte i vide Kredse, som endnu ikke er modne til at fatte Tanken om Kvindens Ligestilling, og derved vække borgerligt Liv i hidtil døde Kvindekredse.

Vent ikke paa, at Arbejdstvangen tvinger Dragt-reformen m. m. igennem. Det vil blive en sen Død, og Livet haster. Men der er uendelig flere Kvinder, der har Lyst til at leve og nyde Livet end til at bestille noget, og hos dem vilde et Sundhedens Evangelium trænge igennem, da det har Tidsaanden med sig i alle Lande og Kredse.

Der er Damer, der synes at mene, at de har dokumenteret deres Berettigelse til Ligestilling, naar de kan *Stuart Mill* og *G. Brandes* paa Fingrene og ellers er lidt »med« i Literatur og Politik. Jeg vilde for Kvindesagens Skyld ønske, at disse Damer